СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК XLVII. Ч. 211. Джерзі Сиґі, Н. Дж., вівторок, 12-го вересня 1939. No. 211. Jersey City, N. J., Tuesday, September 12, 1939. VOL. XLVII

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. 4-0807. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

СКЛИКАННЯ КОНГРЕСУ В НАЙБЛИЖЧИХ ДНЯХ

ВАШИНҐТОН. — В урядових колах є тої думки, що президент Рузвелт скличе ще того тижня надзвичайну сесію конґресу. Головною ціллю тої сесії буде переглянути теперішній невтральностевий акт і його змінити. Та президент побоюється, що серед противників зміни буде таке завзяття, що вони готові роздвоїти конґрес і викликати за границею враження, начеб Америка була розсварена. Президент є тої думки, що заява цілковитої невтральности з боку Америки заохотила Німеччину до наступу. Противники зміни невтральностевого закону бояться, що коли президент дістане право погрожувати фашистівським краям, він остаточно таки доведе до того, що Америка мусітиме вступити до війни.

ПОТРЕБА ЄДНОСТИ.

ВАШИНҐТОН. — Щоб не завогнювати розбіжностей поміж Републиканською і Демократичною Партією в сучасну пору, президент Рузвелт повідомив жіночий відділ Демократичної Партії, що не буде говорити на їх „демократичнім дні". Говорячи на тім дні, президент мусів би критикувати Републиканську Партію, а виказувати добрі сторінки своєї адміністрації. В теперішню пору це небажане.

СВІТОВА ВИСТАВА НА ЧЕРГОВИЙ РІК.

ВАШИНҐТОН. — Президент Рузвелт видав заклик до всіх націй, які беруть участь у Світовій Виставі, щоб вони не відтягали своїх вистав на черговий рік. Президент підкреслив, що в нинішніх воєнних часах саме такі вистави дають народам нагоду сходитись разом і плекати добросусідського духа. Проте деякі держави забирають свої вистави, а то тому, що мають клопоти з робітничими юніями.

НАСЛІДКИ ПРОГОЛОШЕННЯ ВІЙНИ В КАНАДІ.

ОТАВА. — Після офіційного проголошення війни Німеччині канадійський уряд видав розпорядження, що до Канади далі можуть свобідно віжджати всі громадяни, крім німецьких. Головно американські громадяни можуть віздити до Канади також свобідно, як передтим.

ЗАБАВА ДЛЯ ЛЮДЕЙ.

НЮ ЙОРК. — Заходами заряду міста Ню Йорку в публичних місцях Ню Йорку, починаючи від 1 жовтня, будуть відбуватись музичні концерти, в яких братимуть участь найкращі орхестри Америки, знамениті диригенти і композитори. Завдання тих концертів, як пояснюють їх ініціятори, є розвіяти смуток населення з причини вибуху війни в Европі.

ЗБИРАЮТЬ ГРОШІ ДЛЯ ДЕЛЕҐАТІВ „ПАКС РОМАНА".

ВАШИНҐТОН. — Католицькі кола почали збірку грошей, $8,000, потрібних для деяких делеґатів конґресу „Пакс Романа", що внаслідок війни застрягли у Вашинґтоні. Серед потребуючих є також два українці. Потребуючі делеґати знайшлися в клопотах тому, що ті поворотні корабельні карти, які вони мали, внаслідок війни стали непридатними. Вони мусять купувати нові і то далеко довшою дорогою.

ПРОПОНУЮТЬ МІЛІТАРНИЙ ВИШКІЛ „СІ СІ СІ".

ВАШИНҐТОН. — Сивіліен Консервейшен Кемп, до якого входять хлопці головно вбогих родочів, зачне небавом своїх членів вишколювати у воєннім ділі. Так рішено в урядових колах. Одначе цей вишкіл буде добровільний, а то тому, щоб не виходило, що на випадок війни й покликання тих членів до війська лише діти вбогих нестимуть на собі тягар фронтової війни.

ВАЖНЕ ХЕМІЧНЕ ВІДКРИТТЯ.

БОСТОН.— Проф. Джордж Калінгер з Дітройту заявив перед Хемічним Товариством, що йому вдалось відкрити хемічну субстанцію, яка має вплив на такі делекатні хемічні процеси, як ферментація вина й інших алькогольних напитків, що дотепер тривало роками. Він висловив надію, що це відкриття вдасться застосувати в практиці.

Інші вчені заявили, що вдалось їм винайти новий матеріял, яким знаменито можна буде заступити природній шовк. З цього матеріялу можна буде виробляти найтонші речі, головно жіночі панчохи, які будуть треваліші, будуть опиратись краще воді, а навіть не чіпатиметься їх вогонь.

ЯПОНСЬКІ ЛЕТУНИ В НЮАРКУ.

НЮАРК. — Минулої неділі зупинились на летунськім майдані в Нюарку японські летуни, які в своїм літаку пустились довкола світу в цілі скріплення дружніх відносин з їхнім краєм. Вони перелетіли Пацифік, прибули до Каліфорнії, а звідтам перелетіли континент і прибули до Нюарку. Звідсіля мали далі летіти до Европи. Та внаслідок війни вони удадуться до країв Полудневої Америки.

ПРАВДА ПРО „РЕВОЛЮЦІЮ В СУДБУРАХ".

В ч. 195 „Свободи" з 23. серпня була поміщена новинка п. з. „Революція в Судбурах". Новинку взято з гетьманського часопису „Український Робітник", що виходить у Торонті. Канадійський „Новий Шлях" помістив кілька вичерпних дописів, якими вияснив цю справу. Тут передруковуємо офіційне вияснення, яке було поміщене в „Новім Шляху" з 27. липня б. р., а яке звучить ось так:

Опрокидуємо злобну провокацію.

У часописі „УРобітник" в Торонті з 7-го липня ц. р., ч. 27., на першій стороні появилася новинка під заг.: „Революція у Судбурах". У цій новинці було надмінено, що на пікніку УНО була велика бійка, якої Судборі ще не бачили і що в цій бійці „пятьох унівців сильно побиті, а один... лежить в шпиталі".

Щоби цей допис не вводив у блуд громадянства, на цьому місці складаємо заяву, **що на згаданому пікніку не було жадної бійки між членами УНО і ніхто тим самим не був побитий ані в шпиталі не лежав.**

Наскільки дописувачеві до „УРобітника" послужив випадок побиття масаря кооперативи „Будучність" незнаними типами в цілі грабунку, то він повинен був, коли хотів подати новинку, написати правду, а не звязувати нещастя невинної жертви з поборюванням орґанізації УНО. Повинен був написати, що напад цей стався не в неділю на пікніку, а в суботу перед 12-тою годиною вночі.

Можна не любити когось, але не можна використовувати нещастя людини для своїх цілей. Людина, якої завданням булоб співчувати в нещастю братові, коли з цього нещастя сміється або перекручує його, не є людиною. Про це найкраще говорить згадана новинка, якої зміст переповнений ненавистю і злобою, чого кожна культурна людина стидається.

Кидаємо тих кілька слів для читачів „УРобітника" хай і вони довідаються, якими методами воюють дописувачі разом з редактором „УРобітника". Запевняємо пана редактора і дописувача, що такими провокаційними „новинками" пошкодять собі, а ніколи нам. Стверджуємо брак моралі і журналістичної етики у цих людей. Осталась у них сама ненависть і злоба!

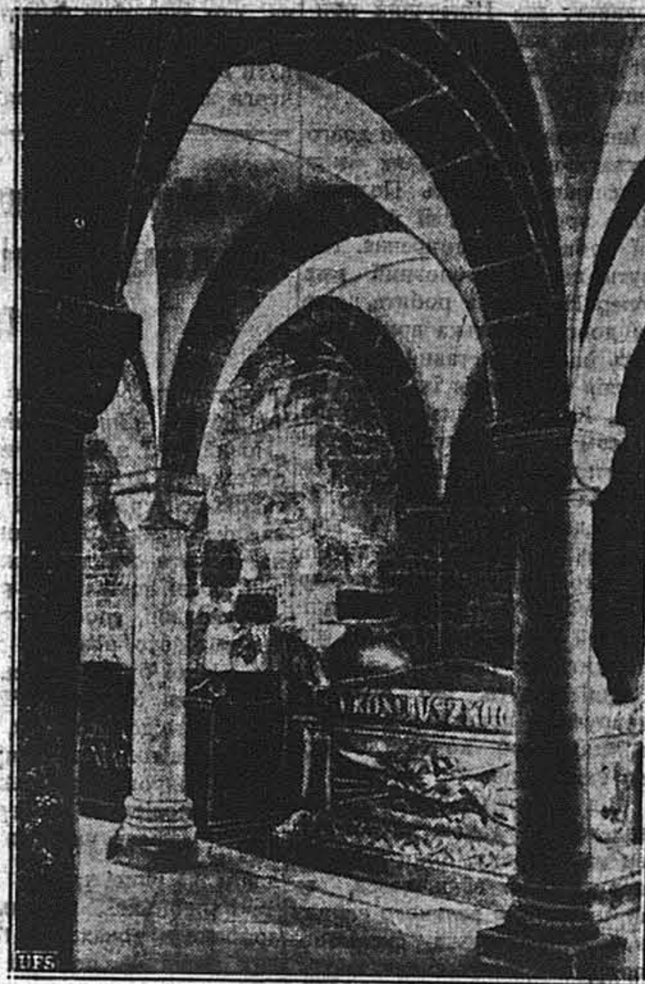
Заряд Філії УНО в Содбурах, Онт.

МУЗЕЙ РЕЛІҐІЙНОГО МИСТЕЦТВА.

В Ліоні відбулося врочисте відкриття Музею Реліґійного Мистецтва. Характеристичне, що предсідником тієї врочистости був Еріо.

ЗГОРІЛИ 42 ВІВЦІ.

Підчас бурі, що переходила 27. червня над с. Лубянками, збаразького пов., грім ударив у стодолу Г. Мельниківського. Від удару грому згоріла хата, стодола й 42 вівці та господарське приладдя.

НАЦІСТИ СКЛАДАЮТЬ ШАНУ.

Середина Вавельського Замку в Кракові, де німецькі ґенерали зложили шану польським жовнірам-героям. На світлині бачимо направо гробницю Костюшка.

ХВАЛИТЬ МУЖВУ НІМЕЦЬКОЇ СУБМАРИНИ.

З Коб (Ірляндія) пишуть: Німецька субмарина затопила англійський корабель „Олівґрейв", візвавши наперед капітана і мужву опустити корабель та перейти до лодок. Субмарина осталась при лодках 9 годин, поки не появився американський корабель і не забрав капітана і мужву.

ПОЛЬСЬКА АРМІЯ ЩЕ ЗАХОВАНА.

З Парижу доносять: Дух польської армії добрий. І вона зможе ще поставити німцям опір. Значить, що треба ще надіятись великого бою. Так думають французи і кажуть, що від висліду того бою буде залежати, чи німці зможуть посунутись далі на схід.

ЖЕРТВИ ГРОМІВ.

На полі в Богатківцях, пов. Підгайці, грім убив 35-літнього селянина Станислава Возняка та поразив його жінку, яка має спаралізовані ноги. — Підчас бурі ударив грім у хату Григорія Мельниківського в Лубянках, пов. Збараж. Від грому згоріли будинки з живим інвентарем та 42 вівцями і домашнім уладженням вартости до 2,000 зл. — В ночі 27 червня буря перейшла над Равою Руською, підчас якої вітер поломив дерева в садах і перекинув два стовпи з елекричними проводами. В селі Девятирі, пов. Рава Руська, грім ударив у хату Процька Шарка, що згоріла до тла.

ДЕ ВПЕРШЕ ВЖИЛИ НАЗВИ „АМЕРИКА"?

До цієї заслуги почувається французьке місто Сен-Діе, де 1507 року появилась праця „Cosmographiae introductio", в якій вперше вживається назва „Америка".

ЗА НАМАГАНИЙ ПІДПАЛ ОСЕЛІ КОЛЬОНІСТІВ У ПЕРЕМИШЛЯНЩИНІ.

В понеділок, 26. червня, коло год. 11-тої вночі, 12 невідомих осіб прибули до кольонії у Плетеничах, пов. Перемишляни, що її саме тепер будують. Напасники підстрілили нічного сторожа Станислава Індзіняка з Плетенич, опісля підпалили нововибудовану стодолу і хату, обливаючи її нафтою. Тому згоріла до тла стодола, частина хати і будівельний матеріял, вартости 7,000 зл. Опісля напасники облили нафтою 6 дальших будинків, але не встигли їх підпалити, бо їх сполошили теслі, які спали в одному з будинків. Один з теслів віддав багато стрілів з револьверу. Палії втекли, густо відстрілюючися, залишаючи на місці баньку і пляшки з нафтою. Влада веде енергійне слідство.

НЕ ХОЧУТЬ ГРОШЕЙ.

Д-р Томас Робертсон, інспектор Індіянських Агенцій у Реджайні, доносить, що індіяни на резерві Литл Пайн у північно - західнім Саскачевані відмовились брати платню по одному долярові на день за чищення корчів на резерві. Вони кажуть, що це забагато. Справу полагоджено так, що індіяни дістануть потрібні провіянти і чотири доляри на місяць на одіння, що винесе по 65 ц. на день. Індіяни чуються щасливі.

ГОРЯТЬ ЛІСИ.

На советсько-фінляндському пограниччі по советській стороні на просторі 60 км. від кількох днів горять ліси. Тому, що побоюються, що пожежа пошириться на фінляндську сторону, фінляндські пожежники копають здовж кордону охоронні рови і роблять проруби.

В НАПРЯМІ НА ЗАХІДНЮ УКРАЇНУ — З НІМЕЦЬКОГО Й СОВЄТСЬКОГО БОКУ

ЯСІНЯ (Карпатська Україна). — Американський кореспондент подає з Ясіня через Будапешт, що німецька армія, яка вийшла зо Словаччини, вже вступила на територію Західньої України, що є під Польщею, і наступає в напрямі української столиці Львова та румунсько-польської границі, щоб таким чином відтяти польським уступаючим військам вступ на територію Румунії. Кореспондент подає далі, що Румунія затривожена тими подіями, бо й Совєти зґромаджують значні сили над совєтсько-польською границею.

СОВЄТИ МОБІЛІЗУЮТЬ РЕЗЕРВИ.

МОСКВА. — Совєти покликали до служби в Червоній Армії резерви з України і Білоруси, а далі воєнних округ Ленінґраду, Москви, Калініна й Орела.

СОВЄТИ ПОЗДОРОВЛЯЮТЬ НІМЕЧЧИНУ З ПЕРЕМОГОЮ.

БЕРЛІН. — Американська пресова аґенція подає, що є познаки, що таки є справжнє тісне порозуміння між Совєтами і Німеччиною. Совєтське верховне військове командування висловило німецькій верховній команді поздоровлення за стратеґію і воєнні успіхи в Польщі. Кажуть у Берліні, що коли Совєти заанґажуються активно у війну з Польщею, то будуть вимагати за те прилучення до Совєтів українських земель, що є тепер під Польщею. Але те саме німецьке джерело подає далі, що сумніваються в те, щоб Совєти перестали бути невтральними. Тимбільше, що як невтральні можуть достарчувати Німеччині все, чого їй треба.

БЕРЛІН ПРО ЗАХІДНЮ УКРАЇНУ.

БЕРЛІН. — Німецька преса висміває тих знавців, що твердять, що Польща має довкола Львова чи на західньо-українських землях більші сили, з якими зможе ставити опір наступаючим німецьким військам. Німецька преса підкреслює, що німецькі війська вже ввійшли на західньо- українські землі і є віддалені на яких 90 миль від Львова, столиці Західньої України. Між рядками є ще й натяки на те, що Західня Україна готова дістати „певний рід незалежности", або бути прилученою „до сусідньої великої потуги", себто до Совєтів.

ЗАЇХАЛИ АЖ НА ПОКУТТЯ.

СНЯТИН (Галичина). — Американські кореспонденти подають, що американський амбасадор Бідл, як і інші чужинецькі представники, що перенеслися з Варшави до Люблина, були змушені далі втікати і опинились тепер у Галичині, на Покутті.

ДЕ Є ПОЛЬСЬКИЙ УРЯД?

БЕРЛІН. — Німецькі часописи подають, що польський уряд виїхав з Люблина, але певно не знати, де примістився. Одні кажуть, що переїхав до Львова, а другі, що аж до Кремянця на Волині, що положений усього 20 миль від совєтської границі.

ҐЕРІНҐ ПРО УКРАЇНУ.

БЕРЛІН. — У своїй промові до робітників маршал Ґерінґ висмівав тих, що голосили, що Німеччина хоче загарбати Україну, Румунію, Мадярщину чи Польщу.

ЛЬВІВ — ДРУГА ВАРШАВА.

ЛЬВІВ. — Львівське радіо стало тепер офіційним і мабуть одиноким радіовим речником польської армії й польського уряду. Воно запевняє, що Варшава перемінилась у твердиню, якої німці ніколи не здобудуть. Такою самою твердинею має стати також і Львів, у якому ціле населення, включно до жінок і дітей, має стати до оборони. Радіо запевняє поляків, що німці забираються з великими втратами з варшавських передмість та ще раз підкреслює, що польки борються як тигриці.

ВІРУЮТЬ У НОВЕ „ЦУДО НАД ВІСЛОЮ".

ЛЬВІВ. — Львівське радіо подає, що хоч німці раз-у-раз бомбардують Варшаву, населення далі вірить у нове „чудо над Вислою", збирається масами над Вислою і молиться до Ченстоховської Матери Божої, якої чудотворний образ є тепер під німецькою владою.

НА ЗАХОДІ — БЕЗ ЗМІН.

ПАРИЖ. — Німецькі війська розпочали наступ, що тревав 24 години. Були завзяті бої, але не зайшли ніякі поважніші зміни. В деяких місцях французько-англійські війська пішли вперед, а на інших місцях удержались на давніше занятих становищах.

СКИДАЮТЬ ВИНУ НА СМІҐЛОГО-РИДЗА.

ПАРИЖ. — Французькі й англійські військові знавці дораджували польському командуванню не зводити на заході з німцями боїв, а всі сили зібрати у відповіднішім для бою місці. Того не послухав Сміґли-Ридз, бо не доцінював сили німецької воєнної техніки.

"SVOBODA" (LIBERTY),
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ВІД ФРАЗ ДО ДІЙСНОСТИ

Коли тепер чуємо про війну в Европі, то дуже часто пояснюють нам через радіо, в театрах рухомих образів, коли передають відомости про воєнні події, чи теж у пресі, що отсе йде боротьба за два принципи: демократичний і тоталітарний. Під тим останнім ось та пропаґанда розуміла передше головно фашизм і націзм. Але тепер, як Совєти заключили договір з Німеччиною, вже не чути про Совєти як ті, що стоять у ряді з оборонцями демократії. З цього ми задоволені. Це вже поступ. Знову тепер, коли приглядаємося до сторін, які змагаються, то, виключивши Польщу, можемо твердити, що станули проти себе два табори: демократичний і націстичний. Та питання, чи дійсно ті два табори зачали задля ідеї й високих принципів, чи задля чого іншого.

Хто визнається хоч трохи в европейських відносинах, той мусить погодитися з тим, що в Европі змагаються не так ідеї демократії й тоталітаризму, як — ідеї імперіялістичні. Змагаються потуги за панування над Европою, чи навіть над світом. Іде за панування над землею і її скарбами. Іде про матерію, а не ідею. Бо Анґлія і Франція не борються на ділі з націзмом як таким, а тільки з гітлеризмом, чи німецьким урядом, що змагають до поширення території й впливів Німеччини, щоб вона стала рішальною, світовою потугою, чи може запанувала над Европою.

Нам здається, що в тій війні, як і в минулій світовій війні, йде не за перемогу демократії, а за владу, за те, хто має панувати. Ось тому, українцям треба вважати, щоб ні тепер, ні пізніше, не дати себе лапати на солодкі й приманливі кличі. Де ми не жилиб, і хто до нас не приговорював би, хай не говорить до нас гарними фразами цеї чи іншої політичної чи ідеольоґічної закраски, але фактами. Бо інакше грубо за те заплатимо. Так, як за те платили в минулому.

Ми не маємо тепер права нікому в Европі довіряти. Значить, ні одній з воюючих потуг. Не можемо нікому з них вірити на слово, на якусь обіцянку. А мусимо вимагати реальної розвязки української справи.

Можливо, що в тій хвилині ми ще слабі. Можливо, що й тепер ще нашого голосу не дочуватимуть. Та хай це нас не зражує. Українська справа мусить виринути на верх. І не може бути ніякої серіозної розмови про полагодження европейських конфліктів та про замирення Европи, коли не буде видвигнений плян полагоди української справи. Україна буде завжди давити кожного окупанта українських земель, як вона давить його тепер. І завжди буде тим чинником, який буде його розкладати. Ось тому не даваймо себе зводити гарним кличам, а домагаймося від усіх — пошанування права українського народу на вільне й самостійне життя. Це є та дійсність, від якої не можемо уступити — ні перед демократичними державами, ні перед тоталітар-

ЕВРОПЕЙСЬКА ВІЙНА И АМЕРИКА

Тяжко наперед угадати, як саме будуть розвиватись події в Европі і в Америці. Не знати навіть, чи війна в Европі потреває довго, чи ні. Дехто каже, що війна треватиме роками, бо Анґлія і Франція не зможуть узяти Німеччини приступом. Вони будуть старатись вичерпати її з сирівців і виморити голодом, подібно як у минулій світовій війні. А недавно німецька пресова аґенція подала таку новинку, що Німеччина приготована навіть і на десять літ війни, коли того захоче Анґлія.

Інші кажуть, що війна довго тревати не буде. Бо як лиш Німеччина захопить Польщу, вона зробить Анґлії й Франції пропозиції замирення. Кажуть, що ті пропозиції вже тепер Німеччина робить, але як довго польська армія ставить іще сякий такий опір, то Анґлія й Франція їх відкидають. Колиб польську армію цілком зліквідовано, то тоді втратить змисл дальша боротьба. Ґ всі погодяться. Кажуть далі, що колиб і тоді Анґлія та Франція не хотіли на мир згодитись, то Гітлер заключить із Совєтами мілітарний союз. Той союз він держить як останній „адут". Вкінці кажуть, що Мусоліні напружено працює в тому напрямку, щоб конче довести до замирення.

Від довготи війни в Европі залежатиме також вплив війни на Америку. Коли війна за пару місяців закінчиться, то це не матиме великого впливу на американське суспільно-політичне й еконоічне життя. Але коли війна потреває довше, то це матиме дуже великий вплив.

Цей вплив, загальниково кажучи, буде дуже подібний до того, що його мала на Америку остання світова війна. В Америці розпічнеться великий бизнесовий рух. Фабрики пічнуть напружено працювати, щоб достарчити для воюючих сторін ріжних потрібних артикулів, як амуніції, гармат, крісів, повзів, літаків, одежі, ліків, харчів і т. п. Робтники зачнуть більше заробляти. В рух підуть великі капітали і в той спосіб повстане частинна інфляція, яка обнизить покупну вартість доляра і піднесе на все ціни. Вже нині на біржі відбуваються цілі бурі, підчас яких міліони уділів змінюють власників. Деякі уділи підскочили до 20 пунктів. Головно ті, які представляють фабрики зброї й амуніції. А кожний уділ, як відомо, це частинка власности даної фабрики, чи підприємства. Коли вартість уділів зростає, то зростає вартість цілого підприємства.

Під оглядом свободи, то так виглядає, що зпочатку свобода не дуже потерпить. Збільшать тільки свою чуйність поліція і федеральні аґенти над діяльністю ріжних шпигунів і саботажників. Та чим довше буде вестись війна, тим завзятіше будуть старатись европейські краї втягнути в неї й Америку. Це з черги змушуватиме уряд до обмеження діяльности ріжних орґанізацій і осіб. Може прийти і до того, що згодом заведуть цензуру на ґазети, радіо і прилюдні зібрання та промови.

Цензуру цілком певно заведуть, колиб Америка вступила до війни. Чи вступить вона? — важко сказати. Загальна американська опінія є нині проти війни. Бо всі американці ще дуже добре памятають попередню війну і незаплачені Европою довги. Та цей настрій може змінитись. Модерна пропаґанда може довершити чудес. На всякий випадок правдоподібним є це, що до нових президентських виборів Америка не заплутається до війни. Можливість зросте по президентських виборах.

Уже можемо вести доцільну українську політику

Застановляючись над тим, чи буде війна, львівський „Новий Час" з 23. серпня б. р. обговорює в дозволеній польською цензурою формі дуже важну справу. Хоче відповісти на те, чи з огляду на назріваючі важні конфлікти в світі ми, українці, спосібні повести тепер дійсно розумну політику, з якої булаб дійсна користь для України. Часопис приходить до висновку, що — так. А це головно тому, що вже й широкі українські маси стали політично дозрілими. Про ці справи читаємо в згаданім часописі таке:

Українське громадянство зробило в роках цих бурхливих подій — поважні поступи, саме під впливом досвідів та обсервацій у політиці внутрішній і закордонній. Воно, під оглядом способу сприймання й реаґування на політичні явища, вже зовсім не тесаме, яке було, напр., перед 1935 р. Воно стало політично зріліше, спокійніше й критичніше, хоч рівночасно постійніше й твердше, та консеквентніше в своїх національно - політичних поглядах і своїх політичних акціях. Що найважніше, це те, що українське громадянство дозріває політично — в своїй масі.

Бож вкінці в нас здають собі добрі справу з ріжниці між принциповістю політики й політичною тактикою. Здають собі справу з політики на дальшу й ближчу мету, з політичної програми — максимальної й мінімальної, з програм засадничих і буденно - практичних т. зв. негайних програм („зофортпрограм").

Для українського загалу не є вже ніякою невидальщиною тактична елястичність політики, що рахується не тільки з вимогами національноо інтересу, але й з політичною спроможністю реалізації програми в даній конюнктурі.

Високоцінним здобутком в українському політичному думанні є, далі, вміння вичути політичний реалізм, що так часто в нас був прислонюваний чи навіть усуваний політичним традиціоналізмом, не завжди в пору стосованим, романтичною буйністю і... політикою виключно принципових деклярацій.

З якоюж метою реєструємо ці додатні переміни в способі політичного думання й самого політикування українського загалу? Не для самого ствердження, ані для комплІменту. Хочемо вказати, що політична українська думка перейшла важні етапи й є вже на тій, бодай півметі, де вже можна дозволити собі, без страху комплікацій, вести доцільну українську політику, кермовану політичним раціоналізмом, а не емоціями, холодним розумом, а не екзальтацією, коротко — політику навіть т. зв. непопулярну, але в своїх засновках оправдану й щодо сподіваних успіхів — дуже правдоподібну. Сьогодні можна вже обороняти такі слушні тези в українській політиці, за які кілька літ тому грозила свого роду анатема й політична смерть.

Ураїнський нарід починає стосувати сьогодні таку політичну тактику, яку з успіхом стосують політично заавансовані нації. Анґлія, напр., має глибоку відразу до перманентних політинчих союзів та коаліцій. Але коли їй того потрібно, вона готова на аліянс навіть з... комуністичною Москвою! Франція Клєманса хотіла відгородити большевиків від решти світу „колючим дротом", а Франція Лебрена й Далядіє є союзником — Сталіна! Мусоліні ще кілька років тому висилав дивізії на Бренер, щоб збройно не допустити до „аншлюсу" Австрії до Німеччини, а пізніше став союзником Гітлера на життя й смерть і сам допоміг Німеччині до приєднання Австрії. Яку велику еволюцію перейшла, хоч би Польща, в своїх взаєминах з СССР від 1920 до 1932 р.! Відзахищанням Европи „перед азіятизмом" — до пакту неаґресії з Совєтами й свідомим невстряванням у протибольшевицькі, навіть ідеольоґічні бльоки!

Ось реалізація популярної й непопулярної політики в ріжних народів. Таке політичне заавансування стає вже добром і української нації. Це слід ствердити як добру проґнозу на майбутнє. Нема розумнішої політики від політики свого власного еґоїстичного інтересу, реалізованого кожночасно згідно з конкретними вимогами даного часу.

ВОЛИНСЬКИЙ НАРОДНІЙ ПРОМИСЛ

Український народній промисл Волині знаний від дуже давніх часів. Умовини життя не завсіди сприяли його розвиткові. А війна зовсім його підірвала. Проте, хоч як важко йому було, він зберіг національно - волинський характер у повній мірі.

В останньому часі дещо змінилося. З одного боку, завдяки інґеренції хліборобської палати, наш народній промисл дістав фаховий нагляд і кращі умови збуту та з другого боку — попав він у чужі руки і вже помітно, як він підпадає під чужі впливи та затрачує колишню чистоту українського характеру та разом із тим і вартість.

Особливо помітне це на деревляних виробах, кераміці і тканинах: домішка чужих елементів, може й мимовільна, надаючи їм характеру штучної мішанини, значно обезцінює їх.

Майже всі ділянки нашого народнього промислу віддано в руки польської, спеціяльно створеної для цього кооперативи в Луцьку, „Базар Людови". Ця кооператива веде в Луцьку й Рівному крамниці з мистецькими народніми виробами, та крім цього скуповує вовну й селянські полотна та льняні й конопляні волокна.

Не можна сказати, щоби „Базар Людови" зовсім не відчував особливостей українського народнього мистецтва Волині. Виставлені ним ляльки-типи поліщуків і поліщучок Волині дуже добрі (якби трохи не переборщені „під шопку"). Але вже й на ляльках і на всьому іншому відчувається чужий смак, підхід і руки. Таким способом, замісць збереження й розвитку народнього мистецтва Волині, йде його деформування й виродження. Те саме, що з „гуцульськими" килимами, які виробляють негуцульські руки.

Найбільше лихо в тому, що інструктори, яких утримує хліборобська палата, не українці й не можуть вчутися в нашу творчість.

А цю справу так легко поправити й увести на природній шлях: заанґажувати наших мистців-волиняків.

Інакше наше народнє мистецтво швидко набере характеру інтернаціонального майстрування.

В. О.

І то правда.

— Куме, як то може бути, що ви маєте чорні вуси і сиву голову?

— А, бо мої вуси двацять літ молодщі від волосся на голові.

Карел Чапек.

ГОРДУБАЛ

КНИГА ПЕРША.

15)

Гордубал сідає й серце йому колотиться. „Думаєш, діду Якиме, що — скоро?"

Яким задумано кліпає очима. „А, Бог знає. Чи довгож живе людина?"

„А скільки ти маєш літ, Якиме?"

„Що?"

„Скільки тобі літ?"

„А, цього не знаю. Нащо знати?"

Ага, нащо знати, відідхнув Юрай; нащо знати — скажім, що собі думає Поляна? Там долі чоловік цим мучиться; але тут — ну, думай собі, що хочеш серденько; колиб ти було щасливе, то не думалоб. Довно, як це все далеко звідти, так далеко, що аж сумно. Чоловік сам — наче й на себе дивиться з такої великої висоти, як бігає по дворі, лютує й передумує, а тимчасом це тільки роздратована комашка, яка не знає, що й куди.

Великий спокій обгортає Юрая, такий великий, що аж наче болить. Подивіться на нього, такий хлоп-велетень, а зідхає, зідхає під тягаром потуги. Ах, тепер ще не хотілосяб устати й нести це додому, та що не хочеться — не може. Тихо, тихо лежати, щоб оте в мені влежалось і загладилось; можна днями й тижнями так лежати й чекати, доки воно само собою вгамується; хай крутиться небо, хай вілнагне голову до людського обличчя й запорскає, хай суслик подивиться, чи то бува не камінь? Авжеж, це камінь, скоч на нього, виробляй свої штуки й чувай. З розіпнятими руками лежить Гордубал навзнак; нема Гордубала, нема й Поляни — тільки небо й земля, вітер і дзвоніння череди. Розпливаються хмари й нічого по них не залишиться, ані стільки, як коли дихнеш на скло. Нащо знати? Дивись. І Бог дивиться. Яке велике око, спокійне як погляд вола. Цей вітер, це наче сам час тече й шумить: де його стільки береться? А нащо це знати?

Настає вечір, і Юрай вертається додому, йде полониною й пропадає в лісі, легко й довго йдеться; вже в нім улежався тягар спокою й не мусить ані вважати. Гаразд, Поляно, гаразд, вже й на очі тобі не буду показуватись, двір занадто малий для двох. Знайдеться в когонебудь праця, а коли ні, то сяду тут десь на горі й чекатиму, чекатиму до ночі. Чом ні? Чи довгож живе людина? Навіщо, прошу тебе, мають собі перешкоджати дві комашки, місця є досить, навіть не збагнеш, де його стільки береться; а я — можу дивитись і здалека. Слава Богу, досить є тут гір, звідки чоловік може дивитись додолу. Створителеві аж на комір може вилізти й дивитись додолу сам на себе. Так, як хмари підносяться — й розпливаються як віддих.

Вже дзвонять череди, а Гордубал іще сидить на лісовій межі з китичкою полуниць у руці й дивиться додолу на той новий червоний дах. Двір видно як на долоні; взяти сюди Гафійку й показати їй — диви, Гафійко, чи не виглядає це, як цяцька? На двір виходить малесенька ясна постать і стоїть, стоїть. А тут, диви, й зо стайні виходить темна постать, йде до неї й також стоїть. І не рушаться — як цяцьки. Комашки ворушилиб вусиками й бігалиб, а люди — дивніші: стоять одне проти одного й нічого. Нащо знати, думає собі Гордубал; але дивно, що так довго, так непорушно стоять; аж моторошно стає — страшно, що стоять так без руху. А де той спокій, Юраю, що ти його ніс з гори? Набрався ти там забагато чогось, а воно — смуток; розкинув ти руки, а тепер несеш хреста. А ті двоє там долі стоять, стоять — о Господи, хай уже заворушаться! Тут ясна постать відірвалась і зникла; темна стоїть, не ворушиться.

Із китичкою полуниць вертається Гордубал — не має нічого, крім цеї китички, й ще її забуває надворі. Четверо людей при вечірнім столі; мало не почав, я бачив серну, Гафійко, але не скаже нічого, слова йому застрявають у горлі, Поляна не їсть, бліда, мов з хреста знята, Степан хмуриться над тарілкою, кривить уста, кришить хліб між пальцями, нарешті гримнув ножем і біжить геть, начеб мав задушитись.

„Що з вуйком Степаном?" — шепче Гафійка.

Поляна нічого, збирає тарілки зо стола, посиніла, аж їй зуби кланцають.

А Гордубал виряжається до корівок, Лиска обертає до нього голову, аж ланцюгом деренчить, що є, ґаздо, чого так голосно дихаєш? Ех, Лиско, нащо знати, нащо знати — але тяжко це, тяжче, ніж ланцюг. Там на горі миб дзвонили дзвіночком, ти та я — скільки там місця! Але серед людей тісно — троє людей, Лиско, а так тісно серед них! Не чуєш, як деренчать їх ланцюги?

XI.

Упився тої ночі Маня, як скотина впився; не тут у Кривому, але аж у Товчемеші в жида, побився з парубками, а либонь і поколовся, хто зна; аж ранком вернувся, опухлий і побитий, а тепер висипляється в стайні. Коні мусів би напоїти, думає собі Юрай, та не хочу мішатись до твоїх справ: Коли не балакати до коней, то добре; сам можеш про них дбати. А Поляна — як тінь, краще її не бачити. Діла Твої, Господи; що зробиш?

А гаряче, гаряче як перед бурею, мухи докучають, ох який поганий день! Юрай шкандибає до садка за стодолу; але й тут якось — що тут? Сама кропива стирчить, а нащо тут стільки черепків, таке нехлюйство. Як тінь та Поляна; порається десь у коморі й нічого — Бог з тобою; але знаєш, тяжко тут чоловікові. Гордубал мне собі заклопотано вогку потилицю. Ой, буде буря, Степан мусів би привезти сіно додому...

Гордубал через пліт і обходить село задами, подивитись на небо, що та як. Село ззаду — наче дивишся зо споду на стіл, саме грубе дерево й тесанина; і начеб тебе ніхто не бачив, наче граєшся з цілим світом у схованку; лиш плоти й лопух, обіджена гусінню капуста, а тут якийсь смітник, блекота, дурман і цигани, циганські вози за селом — Юрай стає й вагається: Боже, куди це я заблудився! Поляна лишилася сама, Степан без памяти в стайні... Гордубалові затремтіло серце. Чортиб узяли циганку, як навмисне сидить тут на землі, стара відьма, й ськає циганчата.

„А чого треба панові?" — скрегоче циганка.

„Циганко, циганко", видушує з себе Юрай, „можеш мені зварити напій кохання?"

(Далі буде).

АМЕРИКАНСЬКИЙ ПЛЯН

(Написав: Лаймен Брайсон).

(Заввага: Професор Брайсон учителює в Учительськім Каледжу Колюмбійського університету. Він є широко відомий в Америці як автор, лектор і радіопромовець. У понижчій статті він обговорює деякі теми зо своеі книжки під заголовком: „Гвич Вей Америка? — Комунізм, Фашизм, Демокрасі". Стаття проф. Брайсона це девята з чірги статтей про демократію, які пишуть для Чужомовного Інформаційного Бюра визначні роджені тут і за кордоном американці. За висказані в статтях думки відповідають самі автори).

———o———

Головна ріжниця між демократією і комунізмом та фашизмом є та, що в демократичних краях нарід більш відповідальний за свої власні діла і за діла свого уряду. В демократичній формі правління кожна людина має обовязок не лише слухати, але й розказувати, що саме і як повинно бути виконане. Демократія, кажучи словами Линколна, це „управа краю народом", бо нарід вибирає своїх урядників і вони є його слугами. Ми самі собі вибираємо і їх слухаємо. Але як завважимо, що вони ведуть нас мильною дорооюо, то їх скидаємо і вибираємо нових. За демократію промовляє ще й те, що коли люди думають за себе самі, то вони чуються сильніші, мудріші і щасливіші.

Демократія не означає те, що, живучи під демократичною формою правління, люди повинні бути з цього вдоволені. У Злучених Державах є більше невдоволених, ніж у диктаторських краях. На це є дві причини. Перша, ми, американці, маємо великі життеві вимоги, а друга є та, що хто має яке оскарження, то він не боїться про це говорити. Ми маємо високий життевий рівень, під котрим розуміємо, що крім поживи, одежі та місця мешкання кожна родина в Злучених Державах повинна ще мати радіо, авто, ванну і літні вакації.

Ми живемо краще, ніж люди в тих краях, де панує комунізм і фашизм, але справа не в тім, де нарід краще живе — під диктатором чи під демократичною формою правління, — а в тім, що вільний нарід може домагатися певних змін і уряд мусить його слухати. Тому саме в демократичних краях є більше невдоволених, ніж у диктаторських. Там навіть у тюрмах і в коцентраційних таборах люди бояться голосно говорити.

Демократія це не є система певних твердих законів, які люди бояться зломити. Навпаки, демократія все приймає нові думки, нові ідеї. Націзм і фашизм цього не терпить і добрі громадяни в тих краях мусять усе приймати згори. Може бути, що булоб добре розбирати важні справи односторонно, щоб люди вірили лише в те, що каже уряд, але це принеслоб кінець поступові. Бо коли політикани самі рішають „на добро держави", про те, що „правда", а що ні, і коли ріжниця в думках уважається кримінальним учинком, то в такім разі люди науки стають безрадні. Які вигляди має поступ у тих краях, де люди не мають права ріжнитись від думок своїх сусідів? Не треба забувати, що нові думки все видаються „дивними". Але у вільних краях ніхто не боїться їх голосити. Правда, на початку люди можуть сміятися з того, хто їх голосить, але кінець-кінців нові думки приймаються і їх автор стає переможцем. У цім власне полягає поступ. Я думаю, що модерна індустріяльна система є дуже скомплікована і нею можуть управляти лише ті люди, які мають свободу думки й ініціятиви.

Памятаймо, що наших предків узяло півтора століття, від 1607 до 1776 року, щоби пустити в рух нашу американську демократію. Вона вже існує другого півтора століття, але її розвиток ще не скінчений. Може не буде ніколи завершений, бо життя все приносить нові проблеми. Після американської революції ніхто із тих людей, що підписали заяву незалежности в 1776 році і написали конституцію в 1786 році, не став диктатором. Навіть ніхто з них не пробував це робити. Навпаки, вони увели в життя таку конституцію, на підставі якої ні одна особа, ні одна певна частина уряду не може дістати контролі правити державою. Конституцію написано так зручно, що навіть тимчасова більшість народу не може диктувати цілому народові, тому, що конституція боронить прав меншости.

Наприклад, у Злучених Державах ніхто не може бути караний і сидіти в арешті, якщо лава присяглих не признає його вини. В диктаторських краях цього нема. Там поліція робить, що хоче і як хоче. У Злучених Державах кожний чоловік може говорити і писати, що хоче. Тут лише не можна нікого безпідставно обріхувати і пропаґувати революції, а в диктаторських краях свобода слова законом заборонена.

У Злучених Державах кожний повноправний громадянин може кандидувати на державного урядника з тим винятком, що кандидат на президента мусить бути тут роджений. На основі тайного голосування, кожний громадянин може голосувати на такого кандидата, на якого він хоче, а в диктаторських краях цього нема. Там існує лиш одна політична партія і ніхто не може організувати другої. У Злучених Державах робітники можуть виходити на страйк, а в диктаторських краях страйки законом заборонені.

Так довго, як американська конституція є найвищим законом, кожний чоловік — у теорії — має спромогу забезпечувати своє „життя, свободу і право бути щасливим". Розуміється, що ніяка чесна людина не може сказати, що воно так було. Бо ні у Злучених Державах ні в інших країнах ще не було так, щоб усі громадяни мали однакову справедливість. Але ми повинні змагати до того, щоб усім було краще жити. Багато розумних людей думають, що ми можемо позбутися капіталістичної системи і задержати демократію. Я думаю, що ми повинні робити зміни в нашій економічній і політичній структурі лише способом чесної арґументації, основаної на фактах. Але як ми знищимо право робити зміни таким способом, який уважаємо найліпшим і замісць того віддамося такому провідникові, який буде вимагати від нас цілковитої підданости, то ми втратимо більше, ніж можемо здобути. Якщо ми нерозумно скасуємо нашу свободу, то наші діти будуть мусіти ще раз її здобувати.

ФЛІС.

Не вмів.

— Чи ви, Степане, вмієте флїртувати?

— Ні. Був колись такий час, коли я думав, що розуміюся на флірті, але ця історія скінчилася шлюбом. . .

З РУХУ ПО ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗУ

ШАМОКІН, ПА.

Окружні збори.

Дня 29. серпня відбулись окружні збори в цілі приєднання нових членів і зорґанізування молодечого відділу У. Н. Союзу. Між присутніми бачили ми старих народніх і Союзових піонірів: п. Дмитра Капітулу з Мекаду і п. Олексія Шаршоня з Шамокін. На збори прибули старші громадяни, члени У. Н. Союзу і представники молоді.

Предсідник головної контролі У. Н. Союзу, п. Капітула, представив фінассовий розвій орґанізації та запевнив присутніх, що У. Н. Союз це солідна й добре загосподарена орґанізація, побудована на трівких основах.

На ті збори прибув головний орґанізатор У. Н. Союзу, п. В. Загаєвич, і виголосив довшу промову, в якій виказував користі з членства в Союзі. Він робив порівняння з подібними іншими орґанізаціями і виказував числами і фактами, що У. Н. Союз є для своїх членів дійсним добром.

Вислід нарад був такий, що зорґанізовано молодечий відділ У. Н. Союзу, ч. 445. Його уряд такий: предсідник Андрій Курилів, заст. предс. Володимир Чичила, фін. секр. Петро Льорчак, рек. секр. Віра Возняк, а касієр Юрко Полиняк.

При кінці забрав слово п. Шаршонь і подякував п. Капітулі й п. Загаєвичеві за щиру працю для У. Н. Союзу. Висказував також надію, що, не зважаючи на безробіття, яке панує в тих околицях, молодь, що тепер взялася до роботи, доконає свого й У. Н. Союз скріпиться новими членами також і з Шамокіну.

Н. Габура.

У СЛУЖБІ.

Князь Ґлостер, брат короля Джорджа, настановлений звязковим офіціром у Британських Полевих Силах. Король затвердив цей вибір.

Незмінна.

Він: — Отже ти сьогодні кінчиш 26 років. Алеж те саме ти казала перед трьома роками. . .

Вона: — О, коханий! Я не належу до тих жінок, що сьогодні говорять так, а завтра інакше...

Відповідальність.

Учителька: — Я вже вам пояснила, мої діти, що то таке відповідальність. Ігоре, чи ти можеш дати мені приклад на це?

Учень: — Всі ґудзики від моїх штанів пообривалися, крім одного. На тому одному тяжить тепер уся відповідальність. . .

КОЛЬОНІЇ БОБРІВ НА ПОЛІССІ

Зпід зеленої гущавини величезних лісів, що великими смугами переходять з високої Волині в низьке лісисте Полісся, випливає річка, звана Бірковою, і впадає до крутого русла Гориня зараз біля лісничівки Корчин.

У дико зарослих ставах і берегах річки до великої війни збереглися одні з останніх родини бобрів. „Дикі стрільці" (стечуни), здобувши без труду рушниці, винищили останки чотироножних „водних інжинірів". Остався лише терен, відповідний для бобрових кольоній. Тепер дирекція державних лісів розвела на тому терені бобровий резерват під назвою „Бобрівок Суський". Резерват цей займає 157 гектарів простору. Тому шість літ впустили там чотири пари бобрів канадійських. І хоч кілька бобрів втекли навсе в ріку Горинь, а кілька бобрів сполювали злодії (стечуни), тепер у резерваті є яких трицять бобрів.

Цікаво оглянути бобровий резерват.

Пів кільометра від устя до Гориня, поза селянським пасовищем починається дуже гарна долина річки Біркової. При вході висока дротяна сітка з крилами, що губляться в гущавині резервати, не дає бобрам далі емігрувати до Гориня. Зараз за сіткою перша гребля. Подивляти треба цю роботу бобрів біля тієї греблі. Як мудро виконана ця робота, вихіснуване вміло русло ріки. Кожний паль і кожна галузка доцільно вбиті або вплетені, вистають назовні тільки в напрямі струї, а дно ріки гладке, вирівняне і піднесе намулом. Вода з шумом спливає понад попереплітаним галуззям. Гребля піднесла воду в ріці майже на метер.

Друга гребля, на сто кроків далі, підносить воду знову на яких 80—90 цм. Річка перемінюється вже в ріку, так, що навіть підчас літньої посухи творять потрібні для бобрів триметрові глибини.

Ріка Біркова веться і пропадає під навислими чудовими ростинами. Галуззя вільх і лозини заслонюють її плесо, хащі, високі кілька метрів, унеможливлюють доступ до берегів. Під одним із звисаючих тяжко доступних кущів лози видно кілька вистаючих під берегом галузей. Серед них пеньок свіжо „зрізаної" молодої вільхи. Це підводний вхід до нори молодої пари бобрів, що примандрували тут тому два роки з горішньої частини річки, із згаданих вище гребель.

Осередок кольонії бобрів є у ставі при нечиннім млині в Бірку.

Дорогою, що йде вгору, сходимо стрімкими, крутими стежками у глибину долини, тінистої від величезних грабів, дубів, вільх, осики, зарослої ліщиною. Вогко й холодно. Гребля над ставом прислонена деревами, за нею чорні обриси нечинного млина. Романтично і таємно виглядає ця затишна, чудова долина.

На ставі плавають пишні, розхилені чаші водних цвітів, улюблені ласощі бобрів. Далі шувари та густі хащі скривають дві кіпцеваті хатини з галуззя, із входом, збудованим глибоко під водою.

Тут терпеливий глядач, скрившись на поблизькому дереві, може підглянути чудову тайну ставу. Батько родини бобрів, переконавшися, що не грозить ніяка небезпека, дає сиґнал. Тоді мати з молодими випливає і виходить на недалеку купину (острівець) і дослівно дає кожному з бобренят у лапки кусник доволі грубої галузки. Бобренята обгризають галузки, ніби діти качани кукурудзи. Коли батько, що стоїть на сторожі, вдарить лопатоватим хвостом по воді — ідилія кінчиться — бобри зникають.

На високому березі лежать грубі осики із характеристичним обрізом довкола пня; це бобри стяли так ті дерева своїми гострими наче долота зубами. Бобр підтинає дерево так по мистецьки, щоб упало все в напрямі води. Та заки спустить дерево, приглядається до галузей сусідніх дерев. Колиб їх гущавина могла здержати падаюче дерево, тоді бобр підгризає дерево так, щоб упало в отверте місце, де без труду можна обгризати галуззя.

Нелегко підглянути при праці мудрих і обережних будівничих. Хто довше видержить на стійці, навіть і всю ніч, не зважаючи на дошкульних комарів, той може доглянути бобра, як пливе або двигає під пахою гиляку, почує „бобрування" при березі, а нераз хряскіт відлуплюваних і відкидуваних трісок при зрубуванні або й лоскіт спадаючого дерева.

Деякі бобри в суському резерваті, непокоєні людьми, перенеслися вгору річки Біркової до надлісництва Маща. На новій оселі бобри побудували довгі греблі.

(І. С.).

ПОВІТРЯНА ПІХОТА

Розвиток летунства, що поставив питання майбутньої війни на цілком новій площині, приніс із собою й нові можливості не тільки для властивої летунської військової служби, але й для інших родів війська. Сьогодні вже й шкільні учні знають про значіння летунства для бомбових і ґазових наступів, тобто про летунську артилерію, а відповідні інструкції про протиґазову оборону, поширювані й по найдальших частинах краю, свідчать тільки про вартість і значіння цього роду воєнної зброї.

Не менше значіння, ніж летунська артилерія, має летунська піхота, спеціяльний рід зброї, що перед ним, на думку знавців, відкривається велика майбутність. Не є це піхота в звичайному розумінні цього слова; піхота вона настільки, наскільки пізніші її дії відбуваються пішки. Та позатим у її обсяг увіходять ріжні завдання.

Передовсім повітряний піхотинець мусить добре вивчитися в уживанні легкопаду. Не кожен має здатності до цього, тому до повітряної піхоти підбирають особливо спосібних і вишколених людей. Повітряна піхота діє на задах ворога. Її викидають літаки за допомогою легкопадів на задах ворожої армії і тут вона може розвинути ріжні дії, відповідно до потреби. Відповідно озброєна вона може вдарити ззаду на вороже військо і завдати йому важкий дар у спину. Та частіше повітряної піхоти вживають до інших завдань: опустившись при помочі легкопадів на ворожу територію, летунська піхота нищить потайки залізничі мости й рейки, сполуки і транспорт, нападає несподівано на штаби і станиці постачання, дезорґанізуючи й пошкоджуючи ціле запілля. Крім того повітряна піхота, зокрема відповідно вишколені відділи, перекидаються глибоко у вороже запілля і, передягнені по цивільному, сіють розкладову пропаґанду і ведуть розвідку, а в іншому випадку затроюють криниці чи маґазини з харчами.

Десанти повітряної піхоти, звичайно по кільканадцять людей, перекидаються на чужу територію звичайно під вечір, і під охороною ночі намагаються понищити якнайбільше важних обектів, як мости, рейки тощо.

Оборона проти легкопадних десантів лежить більше на цивільному населенні, ніж на війську. Правда, військові відділи пильнують важніших маґазинів, залізничих рейок і мостів, військових фабрик, але звичайно десанти з легкопадами ухитряються спуститись у безпечному місці. Тут саме повітряний піхотинець мусить уміти виявити свої здібності, бо звідусіль грозить йому небезпека попасти в ворожі руки. Не менш трудне завдання, — це в пору виконати доручений приказ і в пору вернутись до своїх.

Значіння повітряної піхоти оцінили вже в багатьох державах, поставивши цей рід зброї на важному місці. Також у спортовому вишколі молоді введено в багатьох державах легкопадний спорт. Кажуть, що спорт цей знаходить велике поширення, дарма, що він вимагає неабиякої відваги і здатности до ризика. Обовязковим зробили його в СССР, поставивши знання його конечною умовою для кожного вояка. Совєтські часописи часто подають звідомлення з гарних осягів своїх спортовців у скоках із легкопадами і хваляться поширенням цього спорту серед своєї молоді.

Майбутня війна може відкрити ще й інші можливості цього не легкого й очайдушного спорту. Та й ті, що вже тепер відомі, найкраще доказують стару істину, що в кожній війні, якимиб засобами вона не була ведена, головну вартість відіграє людина.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ПЛЕЙНС, ПА. Три-квартальні збори Бр. св. Андрея, від. 48, відбудуться в домі тов. Михайла Негребецького, 84 Норт Ривер ул. Збори почнуться в 2. годині сполудня, отже проситься всіх членів прийти, а особливо контрольори хай прийдуть дати справоздання. — Михайло Негребецький, кас.; Аксений Мазуля, екр.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

ПАСАЖИРИ З „АТЕНІЇ".

На світлині бачимо дві американки, що опинилися в Шотляндії по затопленні „Атенії". Назвищ тих жінок не подають.

Нещастя.

— Стидайся! Ти оженився і навіть не запросив мене на весілля.

— Вибачай, я думав, що ти мій приятель, і не схочеш бути свідком мойого нещастя.

Між приятелями.

— Дорогий приятелю, прийди в суботу на мій шлюб.

— Дай мені спокій, я дурний, що на свій вішов!

Степан Мусійчук.

ШКОЛА, РІДНА ШКОЛА

I.

Школа, Рідна Школа,
Українська Школа.
Забреніли діти,
Як на весні бджоли.

Дівчатка як рожі,
Як гвоздички хлопці,
Опалені личка
Літечком на сонці.

А мені здається,
Що це лан пшениці,
Волошки у житі,
В городі косиці.

Як гляну на вас я,
Українські діти,
Серденько радіє
І хочеться жити.

Серденько радіє
І нема обави,
Що ворог потопче
Прадідівську славу.

II.

Гей, діточки, квіточки!
Багато вас в нас, багато.
Ох, які ниви багаті,
Будуть жнива і вінки.

Хай дикує ворог там,
А ви ходіть всі до школи
І вчіться жити на волі,
Відбудуємо рідний храм.

У неволі рідний край?
Знущаєсь кат до загину?
Готуйтесь діти до чину,
Господи вам помагай!

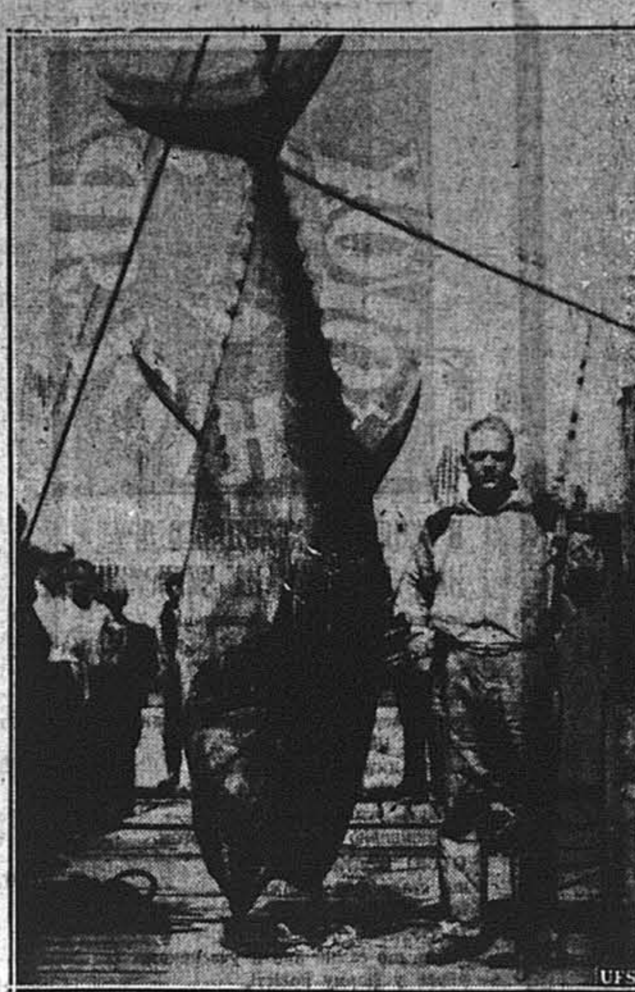
III.

Як гляну на вас я, діточки,
На ваші очка усміхнені,
На личка сонічком спалені,
Я бачу всі наші віки:
Вільні князівські доби давні
Й козацькі походи преславні,
Бачу поля й вільні степи.

О, хтож нам верне волю ту?
Хто має стати за державу,
За рідних предків нашу славу?
Хто створить в нас нову добу?
На вас, о діти, це надії,
Бо в вас нові, молоді мрії....
Творіть же силу молоду!

КУПУВАННЯ ЖІНОК.

Поліційний суддя в Судборі, Онт., зчудувався, коли довідався від Миколи Літґури, 32-літнього українця, що в Судбурі можна купити собі жінку, якщо чоловік має за що. Це виявилось у звязку з „жінкою" Літґури, котра запізвала до суду Миколу за те, що грозив їй смертю, якщо схоче його покинути. Згадана жінка, якої імени суд не виявив, прибула з Форт Вилйєм, законтрактована жити з Літґурою як жінка за ціну $500. На розправі жінка виявила, що по двох тижнях такого співжиття виникло між ними стільки клопотів, що вона рішила його покинути. За це Микола їй погрожував револьвером. Суд покарав Миколу на 20 долярів з коштами за посідання револьвера, а крім того казав йому зложити 200 долярів запоруки, що буде сидіти тихо. Жінка може собі спокійно відійти, бо „нема найменшого сумніву, що ця жінка була куплена", замітив суддя.

СВІТОВИЙ ОСЯГ.

Світовий осяг мав Дж. Френк Джансон з Гвайтстон, Л. Ай., котрий зловив недалеко Ліверпулю, Нова Скошія, туну, 10 стіп і 2 цалі довгу. Щоб заладувати її на корабель, забрало 2 години і 27 мінут.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Місячні збори Тов. Вільних Козаків, від. 316., відбудеться в четвер, 14. вересня, в У. Н. Домі, 831 Джозеф Еве., точно в годині 8. ввечір. Проситься всіх членів прибути на ці збори і вислухати звіту урядників, як рівнож є кілька головних точок, котрі мусять буде полагоджені на цих зборах. — П. Ковтун, гол.; К. Кульчицький, кас.; В. Іванців, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. Місячні збори Тов. Єдність, від. 163., відбудуться в пятницю, 15. вересня, в Клюбі Горожан, 847 Н. Френклин ул. На порядку дня є важні справи до вирішення, тому обовязком всіх членів є бути на тих зборах. Початок у год. 8. ввечорі. — Уряд.

КЛИВЛЕНД, О. Місячні збори Сестрицтва Н. З. П. Д. Марії, від. 112., відбудуться в неділю, 17. вересня. Збори зачнуться зараз по Сл. Божій так, як звичайно, в церковній гали. Проситься всіх члениць зійтись на час призначений. Пригадуємо довгуючим вирівняти свої довги. Хай жадна з вас собі так не легковажить того, що коли прийти за колектою до хати, то, на жаль, членіця сховається, нібито нема її вдома; здибайся з нею на улиці, обіцяє принести і так не принесе. Тож на цих зборах будемо цю справу рішати. Котра членіця не вирівняє свого довгу на зборах, буде суспендована. — Марія Ліско, предс.; Катерина Ґабрівська, фін. секр.; Софія Лазука, кас.; Домінійка Романович, рек. секр.

ПЛЕЙНФІЛД, Н. ДЖ. Місячні збори Тов. ім. Івана Франка, від. 372., відбудуться в пятницю, 15. вересня, в год. 8. ввечір, в домі, де звичайно. Просимо всіх членів прибути начас. Довгуючим членам пригадуємо, щоби вирівняли свої залеглости. — Ю. Голинський, пр.; В. Реновець, кас.; Й. Ярема, секр.

ЛОРЕЙН, О. Місячні збори Тов. У. Н. Союзу, від. 50., відбудуться 17. вересня, в годині 1. пополудні, в гали, де звичайно. Проситься членів прийти начас і в більшому числі, бо є деякі справи до полагодження, ... — М. Шевчик, секр.

МІЛВОКІ, ВІС. Місячні збори Тов. ім. Івана Франка, від. 103., відбудуться в суботу, 16. вересня, в годині 7. вечором, в церковній гали, 1231 Скат Стр. Проситься всіх членів і члениць, місцевих і позамісцевих, прийти на збори точно на призначену годину, бо є багато важних справ до полагодження. Довгуючих членів напоминається прийти і вирівняти свої залеглі довги, бо щоби потім не була нарікання. Кожний член добре знає, що кожного місяця по 15-тім в суботу треба заплатити свою місячну вкладку. Проситься всіх членів привести з собою бодай по одному новому членові. Секретар впише до Тов. і до У. Н. Союзу. — Т. Танін, предс.; П. Стецик, кас.; Т. Барсук, секр.

ЙОРКВИЛ, О. Спеціяльні збори від. 77. У. Н. С. відбудуться в неділю, 17. вересня. Приявність всіх членів конечна. Мусимо полагодити деякі фінансові справи як також і старатися дістати нових членів. — Михайло Йоган, секр.

ШІКАҐО, ІЛЛ. Звичайні збори Сестрицтва Благовіщення, від. 125., відбудуться в неділю, 17. вересня, в год. 12:30 сполудня, в парохіяльній гали при Оклей і Райс ул. — А. Куропась, предс.; Р. Сидорик, кас.; І. Подола, секр.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ

АЛЕНТАВН, ПА.

На визвольну акцію.

З нагоди 25-літнього ювилею подружого життя Дмитра і Марії Рудакевич влаштовано в їх домі 27 серпня ц. р. маленьку гостину. На ту гостину зійшлась найближча родина. Серед гарної забави приявні не забули і про рідний край, та на зазив Михайла Рудакевича, щоб зложити жертви на малювання місцевої церкви і на визвольну акцію, вони відгукнулись прихильно і жертвували $10.85. Збіркою занялась Ю. Рудакевич. З того вислано через Обєднання на визвольну акцію $5, а решту на малювання церкви.

В цю напружену для нашого народу хвилину ми всі повинні збільшити свою жертвенність, так, як це роблять інші народи. Бо визволення наше може наступити тільки тоді, коли ми всі будемо для нього спільно працювати.

Юлія Рудакевич.

БЕТЛЕГЕМ, ПА.

З прощання на народню ціль.

Дня 27 серпня хори з Бетлегем і з Істон, що є під орудою одного диригента п. А. Гринькова, влаштували своїй діяльній члениці, панні Славці Могильській, прощальну забаву, з нагоди її відізду до Ню Йорку на дальші студії, як медична піклувка. Панна Славця Могильська все брала активну участь в українськім громадськім житті і через це її товаришки і товариші бажали її як слід попрощати і вручити дарунок. Забава випала гарно, виголошено чимало гарних промов із закликами до молоді зберегати свою національну свідомість, а накінець, на заклик М. Бруса переведено на народню ціль збірку, що принесла $4.75. Ці гроші вислано через Обєднання. Зложили Бетлегемський хор і І. Малицький по $1; по 50 ц.: М. Рибак, В. Могильський, М. Брус; А. Гриньків 25 ц.

МЕНЧЕСТЕР, Н. Г.

З ювилею на народню ціль.

Дня 2 вересня ц. р. місцеві громадяни зробили несподіванку для громадян Миколи і Марії Ковальчук з нагоди 25-літнього ювилею їх подружого життя, і з тої нагоди влаштували в салі українського громадянського клюбу забаву та обдарували їх гарним дарунком. Підчас гарної забави забрав слово Ю. Датків і, побажавши ювилятам усього добра, пригадав на нинішню важну для українського народу хвилину та закликав зібрати якусь жертву на визвольну акцію. Збіркою занялись пані Марія Буцяк і Ю. Датків. Жертву зложили: ювиляти М. і Марія Ковальчук $2; по $1: В. Голота, М. Потеребушка, І. Буцяк, Н. Осоліньский; по 50 ц.: Ю. Датків, Н. Заворотний, Г. Лесюк, М. Добрянський, О. Буцяк, Т. Голомбовський, Н. Маркович, В. Петрів; решта дрібними. Разом $13.50, котрі вислано через Обєднання.

Ю. Датків.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

М. Костишин.

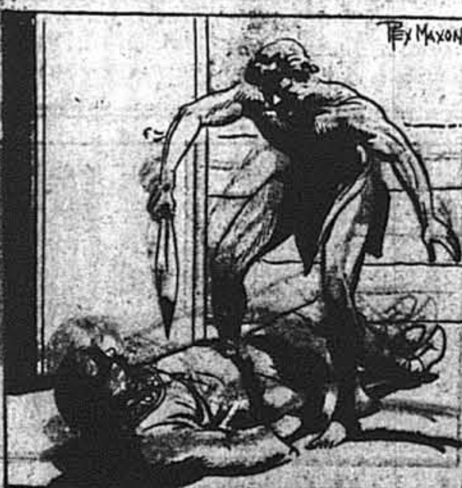
МОЛІТЬ!!!

Страшний момент, стогін гармат,
Нові руїни, пожарища.
За що в рядах десь гине брат,
Чи ще голодні цвинтарища?
Ні! Час наспів, що Божий гнів
На знак тріоги бе у дзвони,
Зворушив світ до діл від слів,
Бо двацять літ неслись прокльони.
Я чую жаль, так щож по нім,
Чи він погодиться зо мною?
За ті тюрми в гнеті чужім,
За ці побої з масакрою.
Страшний момент тепер наспів,
І дні Содоми вже настали:
Моліть! Моліть он тих хрестів,
Що ви по храмах зруйнували.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ТАРЗАН І СЛОНОЛЮДИ

(77)

Форос лежав як довгий на землі, а над ним, з мечем у руках, стояв немов тигр Тарзан. Форос вдивлявся в очі Тарзана і спекулював, чи можна числити на його милосердя. Але очі Тарзана були холодні мов сталь. Форос застогнав: „Пощо тобі мене вбивати? Пощади мене, а я дам тобі гроші і все, чого забажаєш".

„Я візьму собі сам те, чого бажаю", відповів Тарзан. „А тобі раджу сиди тихо, бо згинеш як щур". Тепер Тарзан прихилив двері й підійшов до Вуда та почав розтинати мотузки, якими той був звязаний. Як Вуд був вільний, Тарзан звелів йому те саме зробити з Ґонфалею. В той час Тарзан звязував Фороса.

Як тільки він закінчив ту роботу, своїм бистрим слухом він зачув чиїсь повільні кроки на коридорі. Кроки зближались до їхніх дверей. Тепер всі вони завмерли в тихім очікуванні. Форос мав заткані уста, то не міг крикнути. Але Тарзан побоювався, що без того хтось може увійти до них, до кімнати.

А кроки посувались повільно ближче і ближче. Деколи вони зупинялись. Тарзан уже думав, що це якийсь пяниця. Колиж бо на пяницю кроки були трохи заглухі і затихі. Нагло кроки спинились перед їхніми дверми. Далі двері відкрились і на порозі приявні побачили видиво, від якого вони зжахнулись.